

Geriatric

De bijdrage van Dr P. J. Thung in dit nummer is de eerste van een korte reeks geriatriche artikelen. Hoewel het logisch zou zijn geweest deze reeks te openen met een bijdrage over het verouderen van de Nederlandse bevolking in het algemeen, willen wij de lezer in plaats daarvan liever verwijzen naar een publikatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek: „Enkele gegevens over de bejaarden” — zie (1964) huisarts en wetenschap 7, 150. — De belangrijkste uitkomsten van de volkstelling 1960 betreffende de bejaarden zijn in deze publikatie samengebracht.

Ruim 9 procent van de Nederlandse bevolking is tegenwoordig 65 jaar of ouder. Merkwaardig is dat deze relatief sterke groei zich vooral na 1950 heeft voltrokken. Niet alleen is het aantal bejaarden toegenomen, ook binnen deze groep is sprake van verouderen: het aantal zeer oude mensen is in verhouding nog sterker gestegen. Opvallend is de grote mate van zelfstandigheid van de bejaarden. Slechts

8 procent van hen leeft in „groepsverband in een inrichting”. Tenslotte blijkt er sprake te zijn van een belangrijke teruggang van de beroepsarbeid onder bejaarden. In 1960 oefende nog slechts 20 procent van de mannen boven 65 jaar een beroep uit. Tot zover enkele gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Hoewel de gemiddelde Nederlandse huisarts dus ruim 9 procent bejaarden in zijn praktijk heeft blijkt dat deze mensen relatief veel meer verrichtingen vragen. De problemen waarmee de huisarts bij deze bejaarden wordt geconfronteerd zijn minder gekenmerkt door typische somatische facetten dan door de vaak bijkomende psychosociale problematiek. Om het kort te zeggen: de zieke is hier nóg belangrijker dan de ziekte. Het enige wat bejaarden werkelijk gemeen hebben is het feit dat ze mensen zijn ouder dan 65 jaar! Deze gemeenschappelijke factor moge de publikatie van de desbetreffende artikelen rechtvaardigen.

G. J. B.

Over de zogenaamde normale ouderdom*

DOOR DR P. J. THUNG

In alle landen waar een lage sterfte op jeugdige leeftijd de basis heeft gelegd voor een ouderdoms-problematiek en waar een zekere mate van welvaart de systematische aanpak van deze problematiek mogelijk maakte, zijn in de afgelopen decennia onderzoekers van verschillende richtingen zich gaan toeleggen op de „ouderdomswetenschap”, de gerontologie. Vooral in West-Europa en Noord-Amerika, doch ook in Rusland, in Japan en elders, bestaan thans gerontologische onderzoekcentra en verenigingen, worden wetenschappelijke periodieken uitgegeven en internationale en regionale congressen gehouden.

In Nederland wordt het probleem van de „vergrijzing” van de bevolking nog gecompliceerd door onze grote en toenemende bevolkingsdichtheid. In 1948 telde ons land ongeveer driekwart miljoen inwoners van 65 jaar en ouder. In 1963 waren het er bijna 1¹/₄ miljoen, ongeveer 9¹/₂ procent van de totale bevolking, in 1975 zal dit percentage tot ongeveer 12 zijn gestegen (zie *figuur 1*). In 1948 verscheen het boek „De ouderdom”, geredigeerd door

Sleeswijk. Daarin gaf geneeskundig Nederland zich voor het eerst systematisch rekenschap van de problematiek van het ouder worden. Het onderzoek en de discussies gedurende de sindsdien verstreken zestien jaren hebben veel aan de toenmalige inzichten toegevoegd. Er zijn praktische resultaten bereikt door de toegenomen ervaring op het gebied van prophylaxe en therapie en er is ook in sociaal-geneeskundig en in psychologisch opzicht sprake van een duidelijke ontwikkeling, een gerontologie in opmars. Hierover zullen terzake deskundigen de lezer in volgende artikelen inlichten. Er zijn echter ook gebieden waar zich nog geen duidelijk front van gerontologische meningsvorming heeft ontwikkeld; wij vinden daar slechts enkele verspreide voorposten en verder een groot niemandsland met veel verwarde guerilla-activiteit.

Een dergelijk gebied betreden wij als wij het begrip „normale ouderdom” willen bespreken. Bestudering van de literatuur doet zien dat het een begrip is dat een centrale plaats inneemt in het denken van vele gerontologen, doch dat nog weinig of geen concrete inhoud heeft gekregen. Wat er over „normale ouderdom” wordt geschreven is vaak verward of verwarrend, nog vaker wordt het begrip voorondersteld zonder te zijn omschreven. Men hoort

* Uit de afdeling experimentele pathologie van het Antoni van Leeuwenhoek-huis te Amsterdam.